

SZERKESZTŐI IRODA

Magyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Éves díj . . . 16 frt. Negyedéves . . . 4 frt.
Hónapos . . . 8 frt. Egy hónap helyben 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy [] centimetryni tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reclam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilvántartási díjak:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Városatyák közönye

Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának tegnap megtartott közgyűlésén megtörtént az a különös eset, hogy a jövő évi költségvetési javaslat két órai idő alatt letárgyalatott mondanthai vita nélkül elfogadtatott. Hogy ez így történt, azt bizonyítja a tisztelt városatyák a legteljesebb közönnnyel végzik a dolgaikat. Szóintünk csak egyszerű előadással a költségvetési tervezetnek több van szüksége, mint a menyinyi városi törvényhatósági bizottság tegnap az egész javaslatot letárgyalta és elfogadta.

Mi készséggel elismerjük ugyan, hogy a betérjesztett javaslat úgy egészen, mint egyes tételeiben reális módon van kidolgozva, de ugyancsak elvárjuk és hirdetjük, hogy a város közjöveldelmével körültekintőbb és hosszabb gazdálkodási politikával a város fejlődése szempontjából másnemű eredményekkel lehetne gazdálkodni, mint hogy azt a tanács teszi a városatyák támogatása és szentesítése mellett.

Annnyit mindenki lát, hogy Kolozsvár egy a köztisztaság, a közegészség ügye, valamint a közlekedési viszonyok a lehető elhanyagolt állapotban vannak.

Azt is mindenki látja, hogy még a legégetőbb szükségletekről való megfontolkozás dacára is oly összeg költetett el a közjöveldelméből, a mely a rendes jövedelmi forrásokból nem szerezhető meg, s csak oly módon állítható elő, ha a város adófizető polgárai jelentékeny községi pótdadóval rótták meg.

Ámde mindezen imminens tények dacára a városi törvényhatósági bizottság tagjai közül a tegnapi tárgyalás folyamán csak épen egy vette magának azt a fáradságot, hogy a város tisztatlansága és a közvetet rosszasága miatt panaszkodjék.

De ez az egy tag sem ment odáig, hogy tervet sürgetsen a közállapotok javítására, vagy módokra mutasson, melyekkel az elhanyagolt állapotokon segíteni lehet.

Hát ez valódi néven nevezve, egyenesen a legkifejtettebb közönyösség a város közdolgai iránt.

Mi úgy hisszük, hogy mindazoknak, a kik akár törvény, akár a polgárság bizalmából helyet foglalnak a törvényhatósági bizottságban — komolyabban kellene érdeklődniök a város közdolgai iránt, mint a hogy azt a jelenlegi városatyák teszik.

Akárhányszor a legfontosabb városi ügyek felett oly közgyűlés határoz, a melyben alig 10—20 bizottsági tag van jelen.

Tegnap a legfontosabb tárgy: a költségvetés alig 25 városatyája jelenlétében folyt le. A bizottság többi tagjai még a megjelenésre sem tartották érdemesnek e fontos közkérdést.

És a kik megjelentek is, azok is egész keleti fatalizmussal, szóatanul hallgatták: mint pergeti le az előadó a bevételek és kiadásoknak fél millió forintot meghaladó tételeit és mint terheltek meg az adófizető polgárok elviselhetlen pótdadókkal.

Hát ez így nincs rendén tisztelt városatyák!

A ki köztisztaságot vállal magára, az vagy feleljen meg a reálhátról köteleességeknek, vagy adja át a helyét olyanoknak, a kik legalább érdeklődni tudnak a közdolgok iránt, s ott — a hol kell — tenni tudjanak a város fejlődése érdekében valamit.

Az kétséget sem szenved, hogy a városatyák nagyobb érdeklődése és buzgóbb tevékenysége mellett sok mindennek másképp kellene történnie, mint a hogy most történik.

Mert akár a köztisztaság, a közegészség, a közlekedés ügyeit tekintjük mindenütt a stagnálás állapotát látjuk, dacára annak, hogy jelentékeny összeg a közjöveldelméből elkölthetik az e nemű szükségletekre.

Ez azért van, mert a városatyák nem érdeklődnek az ügyek iránt, a hatóságának pedig nincsenek egészséges terveit s nincs főképp teremtő ereje, a mellyel a fejlődés ügyét elősegítse.

Nemsokára új választások lesznek a képviselő testületbe.

Gondolják meg a szavazó polgárok — kiket juttatnak jövőre a köztisztasági állásokra.

Püspöki székek betöltése. A szepesi püspöki székre, mely tudvalevőleg Császának kalocsai érsekké történt kinevezése következtében üresedett meg, mint Budapestről értesítenek, Németh József csanád-egyházmegyei felszentelt püspök komoly jelölt. — Az új körösi püspök, Drohobeczky Gyula ungvári tanár kinevezését már legközelebb várhatjuk, mert a király már október 19-én aláírta a kinevezést. Az új püspök már is nagy számban kapja az üdvözlő leveleket és táviratokat.

Politikai hírek.

Képviselőválasztás. Temesvárról jelentik: A kisbecskereki választókerületben megtörtént a képviselőválasztás. Két jelölt állt egymással szemben: a kormánypart részéről Besseney Ferenc, eddigi temesmegyei főszolgabíró, és a nemzeti párt részéről Steiner Ferenc, temesvári volt gyógyszerész, a nemzeti párt titkára. A kerület képviselőjévé Besseney Ferencet választották meg 617 szavazattal, mely közül 522-öt román ajkuktól kapott, míg a német nyelvűek Steinerre szavaztak. Megjegyzendő, hogy mintegy 700 intelligens német, látva a halálra lenyúlást, tartózkodott a szavazástól, így esett azután, hogy a kormánypart jelöltje 524 szavazattal győzött ki győztesként a szavazó urnából.

Katonai vita a Reichsrathban. Az osztrák képviselőház keddi ülésén felszólt Welschheim br. honvédelmi miniszter tiltakozik az ellen, hogy a hadseregrel kezdjenek vitát; felmentve érzi magát az alól, hogy a felemlített rőpiratok felett nyilatkozzék; visszautasítja a legénység rossz bánásmódjáról felhozott panaszokat, mint a legigazságatlanság állításokat; mert a bánásmód egyetlen európai hadseregnél sem megfelelőbb és jobb, mint az osztrák-magyar hadseregnél. A nyelvismereteket illetőleg a nemzetiségeket lehetőleg tekintetbe veszik; nemzetiség szerinti elkülönítés tönkre tenné a közös hadsereget. Az egyéves önkéntességi intézményt illetőleg a tapasztalat azt mutatja, hogy a vizsgálatok eredménye az új törvény fennállása óta igen nagy javulást tüntet fel, sőt fényesnek mondható. A territorialis beosztás nem az országos határok, hanem katonai szempontokból történt, a hadseregnek bástyának kell maradnia, a melyen megtörik a pártok szélsőségek menő szenvedélye. A hadseregről szóló kérdések folytonos felvetése veszélyeztetni a közös hadsereg fennállását, melynek pedig feladata, hogy biztosítsa legyen a belbékének.

A delegációk fogadtatása.

Bécs, nov. 11.

Ő Felsége ma déli 12 órakor fogadta a közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar bizottság tagjait. Gróf Zichy Ferenc elnök beszédére ő Felsége következőleg válaszolt:

Há ragaszkodásuk kifejezését szíves köszönettel fogadom. Megelégedéssel mondhatom, hogy az összes hatalmakkal — kivétel nélkül — barátságos viszonyban állunk. Teljes összhangzásban szövetségeseinkkel a népek boldogságának és jólétének legbiztosabb kezességét az európai béke fentartásában látom. Kormányom e célzattal nem téveszti szem elől, valamint hogy az összes többi kormányok is hasonlóan békés törekvésekről biztosítanak bennünket. Mindez eddigelé nem vezetett ugyan még arra, hogy az európai politikai helyzet veszélyei elháríthatassanak, vagy a mindenfelől folytatott katonai készülődések szüneteljenek; de midőn a béke szükségének érzete oyl általános és egybehangzólag nyilatkozik, nincsen kizárva a remény, hogy ama cél valahára elérhető lesz.

Adja az ég, hogy népeimnek azon örömhirt jelenthessem, hogy a fenyegetett béke okozta mostani gondok és terhek véget értek!

Az alkotmányos tárgyalás végett önkkel küldendő jelölterjesztések tausatogot tesznek arról, hogy kormányaim a monarchia pénzügyi helyzetével a legnagyobb lelkiismeretességgel számolván, a hadsereg és tengerészlet előirányzatában csakis a legstírgősebb és el nem odázható szükségletekre szorítkoztak, minél fogva a hadvezénylet némely igen fontos követelményét elnapolni kellett.

Bosznia és Hercegovina gazdasági életének minden ágában folytonosan haladó fejlődés mutatkozik; ez országok közigazgatási költségei tehát, a jövő évben is, saját jövedelmeikben fogják lelmi teljes fedezetüket.

Meg vagyok győződve, hogy önk ezuttal is egész belátásukat és odaadásukat fogják az eléjük tűzött feladatnak szentelni s így, működésüknek áldásos sikert kívánva, szívemből üdvözlöm önéket. (Teljes zajos éljenzés.)

Hasonló tartalmú beszédben válaszolt ő Felsége az osztrák delegáció elnökének beszédére is, a mely delegáció tagjait ő Felsége déli 1 órakor fogadta.

A magyar delegáció tagjai, magyar diszben, délelőtt 11 órakor gyűltek az

ülésteremben, hol gróf Zichy Ferenc elnök felolvasta az ő Felségéhez intézendő megszólítást. Ennek megtörténtével a delegáció tagjai, kocskira ülve, testületileg az udvari várpalotába hajtottak és a kihallgatási teremben gyűltek, ahol a közös miniszterek, a magyar kormányelnök, a főkamara és a testőrkapitányok már jelen valának. A bizottság tagjai a trón körül félkörben foglaltak helyet.

A főkamara jelentésére csakhamar a terembe lépett ő Felsége a főkamara, a főhadsegéd és a szolgálattelvő szárnységed kíséretében s a felhangzott lelkesült éljenzés közben, az emelvényen, a trónszék előtt állapodott meg. A miniszterek és a kíséret kizabott helyőket elfoglalván, Zichy Ferenc gróf elnök üdvözlötte a királyt.

A trónbeszéd után a király gróf Zichy Ferenc és gróf Tisza Lajos elnökökkel röviden beszélgetett, Erdődy Istvánt, aztán Zichy Henriket szólította meg. Ezután ő Felsége több soron keresztül gróf Károlyi Istvánhoz ment, szívélyesen beszélgetve vele. Utánna többeket megszólított. Majd Tisza Kálmánhoz ment, mivel kizabott szorított és az időjárásról beszélt, kérdezvén, hogy Magyarországon is oly sok hó esik-e? Széll Kálmánnal beszélgetve a király, fölemlítette Szilágyi-Horváthy-afaire-t is. Gróf Apponyi Albertet a király azzal szólította meg, hogy utóbbi időben sokat utazott. Apponyi kérdő tekintettel halgatott. Azután kérdé, hogy mely utazásokat érti ő Felsége ez alatt. ő Felsége erre azt adta válaszul, hogy franciaországi utazásait és kérdi, hogy jót tett-e Apponyinak a Mont d'Ore-i furdózás. Apponyi igenlőleg felelt, mire ő Felsége azt kérdezte Apponyitól, hogy hangja egészen rendezben van-e? Mire Apponyi szintén igenlőleg felelt. Ábrányi Kornélak király ő Felsége a külügyi helyzetről szólott, kifejezvén abbéli reményét, hogy a külügyi albizottság simán fogja letárgyalni a külügyi költségvetést. Falk Miksának ő Felsége azon érdekes hirt mondata, hogy a királyné ő Felsége a hideg miatt Korfuból Kairóba utazott. Harkányi Frigyesel Munácsyról beszélt és sajnálattal említette meg hogy Munácsy nem jön végképen haza. Jókai Móról ő Felsége új művei felől kérdezősködött. Az új delegátusok közül Szapáry miniszterelnök Fenyvessy Ferencet és Franciscit mutatta be ő Felségének, Gróf Andrássy Aladártól és gróf. Andrássy Tivadartól, továbbá gróf Pallavicini Edétől ő Felsége családi ügyekről kérdezősködött. Hosszasan beszélt Schlauch Lőrincz püspökkel,

AZ „ELLENZÉK TÁRCZÁJA”.

1891. november 12.

Mi a nyelv?

Sokan és különösen mi magyarok nagyon számban olyannak tartjuk a nyelvet, mint a ruhát. Sokan viszont oly szellemiénynek tartják, mint a fa például, tehát szervesnek, élőnek, mely a maga saját gyökereit nő. Más szóval: sokan holt anyagok gondolkodják a nyelvet, melyet mint a ruhát ragadlni, foltozni lehet, mely tehetetlen massza, és csak akkor elevenül meg, mikor az ember nyelvére kerül; sokan meg azt tartják, hogy a nyelv nem konvenczió művelénye, tehát nem az emberek csinálják, fabrikálják, hanem úgy nő fel az ember agyában, mint a fa a földben, saját törvényei, sajátosságai szerint.

A nyelv mibenlétének a felfogásában két a két legfőbb, egymással teljesen szemben álló felfogást ismerjük.

És amár a nyelvről, annak mibenlétééről beszélni mindig tudósszerű, így unalmas dolog: még is én azt hiszem, hogy nyelvre iránt az „Ellenzék” olvasó közönsége is érdeklődik.

Azt tartják ugyan, hogy mi magyarok unaltunk szónokok, orvosok és nyelvészek vagyunk. Szeretünk és tudunk sokat és jól beszélni, mindnyájan szeretünk arról beszélni, hogy egyik-másikunk jól-e vagy rosszul beszél magyarul. S hálá a magyar ez utóbbi jó tulajdonságának. Mert mutatja, hogy mennyire szeretjük a nyelvünket, mikor felhívjuk azt még a testvérünköt is. Ez a buzgó szeretet nem hagyta elvenni tőlünk a nyelvét, az tartotta fenn a századok óta kereszttül édes sajátunkat.

De mi is lehet kedvesebb tulajdona az embernek, mint a nyelv, melyen gondolkodik, melylyel ki tudja fejezni érzéseit, örömeit, fájdalmát, óhaját, panasztát? Hiszen a nyelvvel tudatja a gyermek az anyjával, hogy: édes anyám; azon magyarázza meg sóvárgását, szerelmét a szerelmes, azzal yiszi nemzetét a nagy költő a nagy ideák szférájába, azzal ragadja magával a szabadság apostola a népet a szabadság nem harczába. És mi lehet nekünk, magyaroknak feltettebb kincsünk, mint nyelvünk? Mert ez teszi a magyart — magyarra, mert a magyar csak addig él, míg nyelve is él.

Miért ne nyelvészkednénk tehát?

Hogy is beszélhetett volna másképp még Ádám is az ő E v á j á v a l, ha nem magyarul? Az utána következő régi nagy emberek is aligha beszélhettek másképp. Hisz Nabudodonozor is „Nagy bunkóval hadakozó ur” volt. Ez nem tréfa dolog. Horváth István áldott emléktől hisztikusunk nem csak kitalálta, de máig is sokan hiszik az ilyesmit, Pedig Ádám nem volt magyar ember. Ő bizony csak az első majom-ember volt. Annak a másik urnak se volt bunkója.

De hát hogy született a nyelv?

Együtt született az első emberrel, az első okos lénnel. És milyen lehetett az első ember nyelve? Természetesen csak olyan terjedelmű, a milyen terjedelmű az első ember gondolkodása volt: tehát nagyon csekély számú szóval bíró. És mik lehettek, milyen fogalmakat fejezhettek ki az első szavai az első embernek? Mindenesetre az olyanok, melyek az első ember szívében kikelő első érzeteknek a kifejezői voltak. A mi környékete az első embert, a mi látott, hallott, aminek örült, ami fájt neki: bizonyosan az ezek miatt támadott érzetek fejezték ki először nyelvvél. És a mint fejlődött az ember elméje, szélesbült felfogó, megfigyelő, látó és halló érzéke tágasbodott lakóhelye: úgy gyarapodott nyelvének szótára is. Pl. szó sincs róla, hogy az első ember el tudott volna a miundjárt számlálni ezerig. Ehhez még gyenge volt itélő, emlékező tehetsége. Hisz ma is vannak néptörzsek, melyek nem tudnak csak 10-ig számolni. És az pl., hogy „haj” mindenesetre előbb mondta az ember, mint azt, hogy „fáj”, de ezt megint előbb, mint azt, hogy „szenved”. A „haj”-t az első testi fájdalom érzésekor, vagy az első ijedése — ösztönszerűleg is — kiejthette az első ember; a „fáj” mondásához már érzéki fogalmakkal bíró ember elméje volt szükséges. A „szenved” szót pedig már szellemi fogalmakkal felruházott elméjű ember mondta ki először.

És hogy alakulhattak a szavak? Például ha az első ember valami tárgyat látott, teszzen fel golyát: kombinált-e, hogy hogy nevezze el azt a madarat? Semmi esetben sem.

Ép úgy, mint a hogy a csecsemő nem gondolkozik azon, hogy milyen szótaggal, szóval kérje a vizet, ha szomjas, és a szó, önkénytelenül, mintegy észrevétlenül születtik meg az elmében és jön a nyelvre, hangban megjegezve. Nem fogadhatjuk el azért, hogy a nyelvet csinálják az emberek. Családodik az az emberi elmében, tehát terem, mint a fa; születnek, nőnek a szavak, mint a fa gallyai — az emberelméjében levő gyökereken.

Mi tehát azon a hiten vagyunk, hogy a nyelv nem az emberek gyári csinálmánya, hanem szerves növény. Ezért is osztja sok tudós a nyelvtudományt a természettudományok körébe.

Mi bizonyíthatja pedig legjobban a nyelv szerves voltát és azt, hogy a nyelv nem az emberek, hanem a maga természete szerint változik? Az, hogy a nyelv csakugyan mint a fa, vagy az emberi test lényegében folyvást más-más alakulást, formát mutat. Ezt a nyelvek története szemmel láthatólag bizonyítja.

A magyar ember 600 esztendővel ezelőtt például IV. Béla király, vagy boldogságos leánya szűz Margit így beszéltek magyarul: „Isa pur és chomuv vogmuk. Meni milostben teremtere (Isten) mi iseinke Adamut és odutta vola neki paradysumut házoá.” És bizony így vagyunk vele, hogy az ilyen beszédet megmosolyogjuk. Pedig nincs igazságunk. Mert igaz, hogy ma mi így beszélünk: „Bizony por és hamu vagyunk. Menyyei malasztban teremte az Isten a mi östünket Ádamot és adta neki a paradicsomot házává.” De hatszáz esztendő múlva meg már a mi beszédünket fogja megmosolyogni az akkori magyar, mert a nyelv folyton folyvást nő, változik. És miért? mert szerves szülemény. Azt a szót, hogy magának, IV. Béla idejében úgy mondta magyar: munganek, később úgy mondták: moganek; azt, hogy urral, ötszáz esztendővel ezelőtt is úgy mondták, hogy urvala, ma pedig a palóc ember pl. csak annyit mond már belőle, hogy urra. Csodálatos azért, hogy máig is vannak sokan, a kik azt hiszik, hogy őseink rosszul irták le a betűket, szavakat; beszélni csak úgy beszéltek mint mi. Holott ők is úgy irtak már — kevés kivétellel, mint a hogy beszéltek.

Hogy egy nyelv mennyire átalakul, kell-e nagyobb bizonyosság annál, hogy a német már meg sem érti, a hogy elődei pl. Kriztus után az 500-ik esztendőben beszéltek.

Hogyan tudunk tehát a nyelvünk múltját legjobban, hogy milyen téves felfogás az, hogy a nyelvet csak úgy lehet vagdálni, osztózni, mint a ócska ruhát. Akadtak előkelő íróink, tudósaink, a kik ezzel a felfogással felsaptak nyelvcsinálóká. Ha nem volt még

tek, vagy a francia, olasz, spanyol már nem érti meg a latint! Pedig valamikor mind latinul beszéltek. Tulajdonképen — most is a latin nyelvet beszélük — de más külön-külön fejlődött változataiban. Hogy ez sem merész állítás, figyeljük meg a mi palócaink vagy csángóink nyelvét. Ezek is magyarul beszélnek mégis már sok esetben nem értjük meg őket. Hát még 5—600 esztendő múlva? A mi nyelvünk is változik, az övéké is anynyira, hogy annyi idő múlva a budapesti magyar bajosan érti már meg a csángót vagy palócot.

Az emberek fabrikálnák a nyelvet? Pl. a palóc összebeszélte, a székely elhatározta, a szegedi emberek megegyeztek benne, hogy úgy beszéljenek, a hogy beszélnek? Hol, mikor történtek ezek a nyelvcsináló gyűlések? Sehol és semmikor.

Annyi való, hogy a nyelv fejlődéséhez a mint szükséges az emberi elem, ép úgy, — mikénti fejlődéséhez elhatározó befolyással van az emberi elem különfélesége jobban mondva: a különféle gondolkodás-módok.

Ezek pedig amint tudjuk, az emberek lakóhelyei, táplálkozás módjai, szokásainak egymástól való különféleségebe gyökereznek. Így a hegyi vidéket lakó magyar elméjében másképp nő fejlődik a nyelv, mint az alföldi magyarban. De hogy a síkság, a hegyi égalj folyók, táplálkozás módjában mennyiben vannak befolyással a nyelv különböző fejlődésére, ez még olyan probléma, melyen még a tudósok is törik a fejüket.

Hiszen épen a mi magyar nyelvünk mutatja legjobban, hogy milyen téves felfogás az, hogy a nyelvet csak úgy lehet vagdálni, osztózni, mint a ócska ruhát. Akadtak előkelő íróink, tudósaink, a kik ezzel a felfogással felsaptak nyelvcsinálóká. Ha nem volt még

továbbá Brankovics metropolitával. Hegedűs Sándorral, Münich Auréllal, Gajári Ödönnel és Rakovszky Istvánnal a hadügyi albizottság teendőiről szót, kik feleltettek, hogy a katonai akadémián kérdésében nagyobb vita várható. Dániel Ernő és Emich Gusztávot és Felsége szintén hosszabb megbeszéléssel tüntette ki a különösen gazdasági ügyekről betöltött felvétel. Király és Felsége kitűnő színben van az egész fogadtatás folyamán a legjobb kedvet tanúsított a legszívesebben beszélgetett a delegátusokkal.

Az osztrák delegáció tagjainak fogadtatásakor Schönburg gróf, a delegáció elnöke, üdvözlő beszédet intézett Felségehez, biztosítva őt az osztrák delegáció valószínűleg hűségéről és odaadásáról. Az osztrák delegáció egyfelől azt a feladatot tűzte maga elé, hogy hozzájáruljon ahhoz, a mi a monarchia hatalmi állásának fenntartására elkerülhetetlen szükséges, másfelől azt, hogy lelkiismeretesen latolgassa a lakosság adózási képességét.

Hálás elismeréssel eltelve a béke fenntartásáért, mely kétszeresen szükséges Európa népeinek, s tekintettel a nagyszerű technikai találmányokra, melyek az ipar, a kereskedelem és a földművelés terén az összes államokban még el nem ért fölényülést helyeznek kilátásba s áthatva az idők komolyságától, méltányolni tudják az osztrák delegáció tagjai az áldást, mely az összes lakosság legbensőbb szeretetében és azok gazdaságában az uralkodó szentelt személyekhez rejlik.

Választási mozgalmak.

Az ország több választókerületében megindultak már a választási mozgalmak.

Ujabbán a következő pártmozgalmakról értesítenek bennünket: Kassán a függetlenségi párt tegnapi értekezletén töltötte be az elnöki széket, mely Deil Jenőnek a kormánypártba való átlépése következtében ült meg és egyhangulag Bulyi Dezső kassai ügyvédet választotta elnökéül. Deil Jenővel szemben a függetlenségi párt jelöltet nem állít, hanem támogatni fogja a nemzeti párt jelöltjét, a kinek személye iránt eddig még megállapodás nem történt.

A csanádmezei függetlenségi és 48-as párt vezérfelei, mintegy százán, e hó 8-án Makón Buza Mihály vendéglőjében — mint nekünk írják — értekezletre gyűltek egybe a párt újjászervezése céljából.

A megye csaknem valamennyi községe képviseltette magát ezen az értekezleten, a melynek elnökévé K. Kis Péter, jegyzőjévé pedig doktor Lakatos Árpád választott meg.

Az értekezleten lelkesebben lelkesebb beszédek tartottak K. Kis Péter, Becker János, Vertán Etele, Justh Gyula, Tézsia István, Fejérvári Imre, Bakacsi János és még többben.

Az értekezlet egyhangulag elhatározta, hogy a függetlenségi és 48-as párt Csanádmeze minden kerületében állít jelöltet s minden törvényes eszközzel oda fog hatni, hogy lobogóját az egész vonalon győzelemre juttassa.

valamire új szava a magyarnak, csináltak rá — ha kellett — egyszerre tizet is. Nemcsak, de a magyar észjárásat felfedve, beleigyekeztek vinni a magyar nyelvbe főképp a német észjárását, a német nyelv törvényei szerint alkotott szavakkal, és a német nyelvből eziről áttüztetett mondat szerkezetekkel, szóhasználatokkal stb. De hát ezeket a fabrikált szavakat már eddig is jól kirostalgatták a magyar nyelv szótárából, azután igyekezünk a magunk eszejárása szerint beszélni. Mert hiszen nincs is nekünk szükségünk azokra a fabrikált szavakra. Tudunk mi azok nélkül is jó magyarán. Ha szükségünk lenne éppen új szóra, kitaláljuk mi azt, megszületik az a mi elménkben — erőlködés nélkül is.

Beszélnék is azt a mi szép magyar nyelvről úgy amint edes anyánktól tanultuk. Az az igaz magyar nyelv. A nyelv faragó tudósok irigylejék és ők tanulják el a miénket, meg azét a népét, mely csakugyan a legszébbben, legtisztábban beszél magyarul, mert úgy beszél, a mint őt beszélni a magyarok Istene megtanította.

T. Mészáros István.

Keserű pohár

ANGOL REGÉNY.

A DÓRA szerzőjéről.

Az „Ellenzék” számára fordította: Amica.

VII.

(Folytatás.)

(12)

A Róza kimondhatatlan megkönnyebbulására Nesbitt ur az egész ut alatt nem törte meg a csendet. Ugy érzi, hogy most még ennek a kedves régi barátjának a megjegyzéseit és kérdéseit sem igen tudna elviselni, amár Nesbitt ur gyakran néz a szívébe vopult mozdulatlan alakra, s lefátyolozott arczát, egy-egy pillanatra látszólag elvonulva gondol magában.

Ebből a célból szükségesnek látja az értekezlet, hogy e párt minden kerületben újra szervezkedjék, alkalmas jelöltre idejekorán gondoskodjék s minden kerület válasszon harmincz tagot a központi intéző bizottságba.

Az értekezleten uralkodott lelkes hangulatból s a párttagok jelentéseiből azt lehet következtetni, hogy a függetlenségi és 48-as párt küzdelmét ezuttal Csanádmeze mindhárom választókerületében siker fogja koronázni.

Jelöltek ezuttal kombinációba még nem hozták, a hangulatból ítélve azonban a párt jelöltjei Makón Justh Gyula, Nagylakon br. Prónay Bezső és Batonyán Justh Zoltán lesznek.

Állam és szentszék.

A magyar primási- és a posen-geeseni érseki székek egyidőben történt betöltése a Pol. Corr. vatikáni értesítése szerint, élénk meglepődésre szolgált a kuria körében.

Vasary hercegprimásnak sikerülni fog békés uton elintézni az egy idő óta függő egyházpolitikai kérdéseket.

Hasonlóképen méltányolják a porosz kormány amaz előkezénységét is, hogy lengyel főpapot nevezett ki Posen érsekévé.

Ámbátor e két eset között nincs belső összefüggés, mégis meglehet köztük találni a rokonságot abban az egyforma hatásban, a mely azt mutatja, hogy a szentszéknek a szövetséges Németország és Ausztri-Magyarországhoz való, viszonya egyidejűleg még barátságosabb lett, mint volt azelőtt.

Ezt nem úgy kell értelmezni semmiesetre sem, hogy az utóbbi időben bizonyos feszültség uralkodott egyrészt a Vatikán másrészt a nevezett két állam közt s ez a viszony most megváltozott; ellenkezőleg, az a konstatació való, hogy a szentszéknek az említett két hatalmassághoz való viszonya mely az említett események előtt is teljesen kielégítő volt, a fontos egyházi állásoknak a Vatikán óhajaihoz képest történt betöltése következtében a dolgok természetéhez képest még barátságosabb lett.

A pápa az utóbbi napokban ismételve meglepődését fejezte ki a dolgok ilyen állása felett.

Különféle.

Az ujhítűk.

Délmagyarországon egyre jobban terjed az ujhítű. A délmagyarországi ujhítűk a nazarénus-vallástól szakadtak el. A délmagyarországi ujhítű egyetlen főparancsolata ez: „az embernek olyan sötétségben kell élnie és megkínálania, mint a miylenben született.” Ebből kiindulva, elég világos, hogy az ujhítű a művelődésnek határozott ellenlábas. Az ujhítű rohamos terjed, s különösen az elégedetlen alsóbb posztalából szedi követőit. Egész helységek, sőt vidékek vannak már, hol az ujhítű töltte fel tanyáját, sőt Temesvártól is oly sok ujhítű van, hogy már főként is tartanak, ki oly tiszteltben áll, mint nállunk a püspök. Működési nyelvai a román, sokácz és szerb nyelvek, melyek szerintük ájtatosabbak, bármely más nyelvnél, s így a temesvári magyarok az ujhítű szerint holmi zagyvalék nyelvű sokáczozás idomítottak.

híntés által megijeszti azt, s ereiben a vért hozza. Nesbitt ur később megváltoztatja a szándékát, s a feltervek és kérdések hosszú sorozatát Milre és feleségére hagyja.

Midőn haza érkeztek. És Róza szobájának a biztos magányába vonult, s Nesbitt ur végre a feleségével egyedül van, s végzetlen meglepetését hiába nyegezik kifejezni azt mondja —

— Tudom, egészen oda voltam, elanygyra, hogy egy pihével le tudtal volna tenni. Ilyen gyalázatos, ilyen bántó feltételt szabni és a mi a halott jellemével anyira ellenkezik! Ez illetlenül, sértés mind a két félre nézve, és ilyen végrendeletet egy tisztességes ügyvédnek sem lett volna szabad elkészíteni.

— Nagyon különös jegyzé meg Nesbittné elgondolkozva, mindnyájan tudjuk, hogy Maud milyen feltékenny természetű volt. — Feltékenny — az ám, hagyja helyben a férje. Egy cseppet sem lettem volna meglepetve, ha kikötötte volna, hogy Dacre soha se nősüljön meg ismét.

De arra kényszeríteni, hogy egy ilyen szép leányt vegyen el a miylen Róza ez már amár az aszonnyok szélességén nem volna szabad soha csudálkozni, igazán meglepett. Azt kell hinnem, hogy szegény hóbortos volt egy kicsit.

Nesbittné nem válaszol. Vissza gondolt arra az időre mielőtt Dacre Henry Indiába ment, arra az időre midőn egész Slocomb azt beszélte, hogy a Rochester kisasszony szép üzletvezetője és a Maud szép cousinja között valami bensőbb viszony fűződött.

Azonban a Főné Róza távozását után glocomb azt vette észre, hogy családolt, s nevetett saját hiezenységén, midőn Dacre ur a Maud férje s a Hall birtokosa lett. De Nesbittné a tárgyat illetőleg mindig megmaradt a maga véleménye mellett, amár még Milivel sem közölte gondolatait és most látta, hogy a Maud különös végrendelete igazolja az ő véleményét.

Ők szeretik egymást, sőt jegyesek, és Maud elváltottat őket gondolt magában.

nak. A délmagyarországi ujhítűk a halottakat minden szertartás nélkül temetik el, s a holttest felett még gyertyát sem gyújtanak. A születendő gyermekeket nem keresztelik meg, anyakönyvet sem a születésről, sem az elhalálozásról nem vezetnek, s így a gyermekek névtelenül és az iskola oktatótól elvonva cseperednek fel az állam haderejének kárára. Az ujhítű hívei közt nem kötetnek törvényes házasságok, minél fogva a délmagyarországi híressé vált vadházasságok gombamodra szaporodnak. Az ujhítű ember öldöklő fegyvert nem vesz a kezébe, s így ujhítű katona az ellenséggel szemben fegyverét nem használja: inkább kém vagy áruló, lesz, a bátrabbak pedig önön magukat ölelik meg, mivel az ujhítű szerint: „öldöklő eszközt ne használj, inkább öled meg önön magadat, ekkor lelked barátod vagy rokonod kebelébe szál és az kétszerte boldogabb és erősebb lesz”. Kivánatos volna, ha a hatóságok óber figyelemmel kísérik ezen a társadalomra, a művelődésre és a magyarságra egyaránt káros ujhítű terjedését.

Hogyan keletkezett a levélbélyeg.

Sir Rowland Hill, az angol képviselőház tagja 1837-ben Skóziában utazván, megszállott egy falusi fogadóban. Egyszerre betoppant a postás és levelet hozott a fogadóbéli szolgálónak, katonáskodó bátyjától. A leány figyelmesen megnézte a levelet, aztán visszaadta a postásnak, azt mondvá, hogy nincs pénze megfizetni a takaszt, Mert ebben az időben még nem lévén bélyeg, a szállítás meglehetősen nagy költséget mind az fizette a kinek a levél szolt Sir Rowland Hill megszánta a leányt és mondta neki, hogy szívesen leteszi érte a díjat. A szolgáló azonban szabadkozott, neki neki nem kell a levél. A képviselőt meglepte ez a makacság, faggatni kezdte a leányt, a ki végre megvallotta, hogy ő ingyen levelez a bátyjával: előre megállapított apró jeleket írnak a borítékra s így értesülnek egymás dolgairól. Sir Rowland Hillnek akkor az a gondolata támadt, hogy a szegények könnyebben s gyakrabban levelezzenek, ha a postadíjat leszállítanak és senki se volna kénytelen a kinttart ilyen fárfangokkal károsítani. Azt javasolta hát a képviselőháznak, hogy a leveleket azontul egypennys bélyeggel bérmentesítsék. A parlament Sir Rowland Hillre bízta az első levélbélyegek kibocsátását.

Mások azt állítják, hogy a levélbélyeg francia találmány. És eredetnek legendája hasonlít az angolhoz. Eszrevették a párisi postán, hogy egy öreg lengyelzsidó a poste restante osztályban mindig előkéri a számára Krakóból érkező leveleket, de aztán csak rájok pillant s visszaadja: „Nem fogadom el.” Mikor a zsidó visszaköltözendő volt hazájába, egy postai tisztviselő kicsikarta belőle a titkot. „A dolog igen egyszerű”, mondá az öreg. „A feleségem a borítékra ráírja a nevet: a leányom azt, hogy: urnak; a vőm: Parisban; az unokám: poste restante. Így aztén miadjárt és ingyen megtudom, hogy az egész pereputtyom jó egészséggben van.” Annyi bizonyos, hogy a levélbélyeget először Angolországban használták, egyszersmind jelentékenyen leszállítva vele az addigi postadíjat. Eranciaországban az első levélbélyegket 1849-ben nyomtatták, a köztársaság köpével. Utolsónak Törökország hozta be a levélbélyegyet, 1863-ban.

Egy híres kártyabarlang.

A monacói kártyabarlangból érdekes leleplezéseket közöl a „XIX Siècle” cz. tekintélyes francia lap.

Ez a minden tisztességes érzett embert

Azt hiszem, hogy ez az intézkedése, a vezeklése volt.

Nős Sophi mit gondolsz? kérde a férje. Ugy-e meglehetősen zavaros dolgoknak látszik.

Nem épen reménytelen, meglásd hogy idővel meglátod eligazodik minden válaszóla Nesbittné vidáman.

Ekkor Mili lépett be, tele kíváncsisággal s a Bacra Maud végrendeletének a tartalmát neki is el kellett mondani.

Ő még sokkal jobban meg van döbbenve általa mint a szűlei voltak, mert észbe jutott a halot szemeibe látott feltékennyesség okozta fájdalom, az a göröcs borzongás mi egész testét átfutotta, midőn Főné Rózázt említve észrevette, hogy férje a háta mögött állott s beszédét hallotta.

— Oh, szegény Maud! kiáltá, ösztönszerű szánalommal. Tudtam hogy nem boldog tudtam, hogy volt valami a lelkén — tehát ez volt az.

Mama, nem látja? Dacre ur Rózázt szerette Maud közibük jött, megcsalta mind a kettőt.

Nesbitt ur nagyot nézett s meglepetve bámulta a leánya bölcsességét.

— Igazad van, derék leány vagy! — kiáltá egy hosszú lélegzetet véve. Anyóka ilyen gondolat soha sem fordult volna meg sem az én sem a te agyadban, és ez a gyermek rögtön fejte taláta a szegyet.

Nesbittné mosolyog, s a leánya dicsőségében nem kísérti meg az osztózatát hagyja hogy a férje a Mili bölcsességét bámulja, míg ő csendesen kilopózik s a Róza szobájába megy.

A leányt a nyitott ablakelől találja ülvé. Most már csendes és nyugodtnak látszik de a könnyek nyomaiával halvány arczán és sirásló kidagadt szemekkel. Lehajolt hogy a kedves bánatos arczot megcsókolja s nyájasan mondja.

— Édes Rózázm végy erőt magadon és most jöjj le velem neked nem szabad úgy félre húzódnod, mint ha bűnösnek éreznéd magad.

undorral és gyűlölettel eltöltött játékbarlang még ma, a XIX-ik század utolsó felében is üzi borzasztó játékaikat és szedi egymásután a maga áldozatait. — A társulat részvénység a mintegy 300 millió frank alapítókével bir, az elmúlt évben részvényeseinek 32 százalékat adott. E szerint a játékosoknak az elmúlt évben kerek 60 millió frankot kellett elveszteniök. A legtöbb résztvényt a kártyabarlang tulajdonosi Bonaparte Roland herceg és ennek sógora Radzill herceg bírják. Az elmúlt évben 87 szerencsétlen játékos végezte ki magát Monacóban, és pedig köztük igen magas rangú, legtöbbször hercegi és grófi származású fiatal emberek mint pl. Gourlet ki egy hét alatt 1,300,000 frankot veszített el. Valami Gjuin nevezett férfi volt a bizománya, s a kizsallatolt megbizva hogy ilyen üngyilkosságokat lehetőleg elitkoljon, illetőleg nyilvánosságra jönni ne engedjen. És ez a férfi; Chevalier de la legion d'honneur, a „becsteltrendlegio” lovagja volt! Itt szerzett pénzszavarr miatt végezte ki magát a múlt hónapokban az egész Franciaországban oly nagy feltűnést keltett, magas származású aristocrata gróf Quadt Insy. Ugyancsak a „XIX Siècle” elmondja legutóbbi számában, hogy a monte carli játékbarlang igazgatósága évenként 1,100,000 frt tal vásárolja meg a párisi sajtó hallgatóságát. Nevezetesen a Figaro évenként 80,000 frankot, a Petit Journal 25,000 frankot s a többi újságok is kellő arányban kapnak subvencziát csak hogy elhallgassák a játékbarlang bűneit és fátyolt vonjanak azok fölé.

A világiállítás ügyében.

Zichy Jenő gróftól a következő sorokat kaptuk:

Egy pár napra falura rándulván, csak ma jöttem tudomására a Nemzet-nek november 8-iki számában a világiállítás kérdésében egyenesen hozzám intézett cikkének!

A „Világiállítási bum-bum” című elegáns stílusú cikkre nem érezném magamat hivatottnak felelni, nem lévén szokásom az ilyes finom modorban polemizálni! S ha ezen cikikére Heltai urnak egyáltalában reflektálók, ugy azt csak azért teszem, hogy a nagy közönség félrevezetését gátoljam!

Ki kell mindenképp előt jelentenem, hogy soha sem álltam érintkezésben egy kiállítás rendező vállalkozó csoporttal! Soha sem pártoltam azt az eszmét, hogy egy külföldi consortium nálunk világiállítást rendezzen!

A magyar kormány megbízásából egy országos bizottság rendezné a világiállítást, és azt egy magyar pénzügyi bizottság — a kormány által kinevezett elnökkel az élén — finanszírozná! és nem rendezné!!

Oly tőkére van itt szó, melyeddig soha kiállítás nem rendezett. Mkor a francia legelőkelőbb iparosok ez év tavaszán egy nagy gyűlésen Munkácsy Mihálynál (ha nem csalodom február 12-ikén) kijelentették, hogy óhajdának volna hogy a legközelebbi világiállítás Budapesten tartassék meg, jelen voltak az értekezleten a legelőkelőbb bankok képviselői, többek között a Länderbank, Credit Mobilier, sőt elsőrangú pénzügyetkek képviselői, akik azonnal ajánlatot tettek egy esetleges budapesti világiállítás finanszírozására ugy a mint a párisi világiállítás finanszírozására befolyt annak idejében a Credit Fonciéres — de kaptam más elsőrangú bankoktól is ajánlatot — mely proposíciót csak is ugy fogadhattam el tárgyalás alapjául, hogy a világiállítás finanszírozását egy magyar pénzügyi bizottság vállalja el mely a finanszírozásra külföldi milliókat is fogad el!

— Oh nénikém, megmondták magának tudja-e

— Igen édesem, tudok mindent, s igaztosságotat teljesen értem de te nem tettél semmi rosszat, s a cousinod különösködéseiről nem tehetesz.

— De ez kegyetlenség volt tőle — kegyetlenség — tört ki a leány izgatottan. Mit vétettem én valaha Maud ellen, hogy így szegényítsen meg s olyan férfira erőltessen a ki.

— Aki soha sem szeretett téged, és szerelmedet soha sem próbálta megnyerni? Róza válaszolj nekem őszintén, most nincs ideje a szó harcának, vagy az ál szerénységnek,

— Róza habozik egy pillanatra. Midőn felemeli a fejét arca bíborszínű vált s szemei a legélesebb fájdalomtól égnek.

— Épen ez az, ami elviselhetetlenebb teszi a dolgot, mondá felindulástól remegő hangon. — ha Dacre idegen volna előttem, — akkor nem törődök vele anygyra, de régen, nagyon régen — ő azt mondta, hogy szeret, és én — oh, én elhittem — és bízam benne, és aztán ő — ő megcsalt! Ugy-e most már érti hegyed, hogy még találkozni is vele mily nehezemre esett, és azt a végrendeletet hallani, mennyivel borzasztóbb lehetett?

— Édesem, én ezt, és még ennél sokkal többet értek, s majd később te is meg fogod érteni.

Róza, nem akarok rosszat mondani a halottáról, de lehet sőt nagyon valószínű, hogy Dacre ur nem olyan hibás, a miylen nek mi gondoljuk. Lehet, hogy Maud megcsalta és félre vezette, és ezzel akarta hibáját jóvá tenni.

— Oh csit! — kiáltja Róza ijedten. Erre most szabad gondolnom, borzasztó volna ilyen váddal illetni a halottat.

— Sokkal rosszabb az elő iránt, a ki még mindig érez és szenved, igazságtalannak lenni, — mondá Nesbittné. Róza, ez kegyetlenség! — kiáltja Róza. De édesem, ne ér-

Tehát soha sem volt arról szó, hogy külföldiek — még pedig vállalkozók csinálják az 1895-iki ezredéves ttnepélyünköt tervezett budapesti világiállítást!

Nem képzelteltem, mi szándéka lehet Heltai urnak azon állításával, hogy „csak rakható iparszarnokot hoznának” stb; azaz: közönségem nem valami jóakaratu vagy talveletlen tévedésnek mondható — midőn tudomásu dolog, hogy tervem szerint iratomban ez világosan ki van mondva, a országos bizottság és a kormány hűgű helyben az építés terveket, melyben az utó szegnek is magyarnak kell lennie, és mely csak magyar vállalkozók és magyar iparosok építhetnek!

Ugy hiszem, nem illő dolog ily méltó tévutra vezetni a közönséget!

A külföldi tőkének ép ugy volna része a világiállításnál, mint van annak rész a „magyar ipar- és kereskedelmi bank”-ban, melynek a magyar kormány törvény által nagy előnyöket adott, csak hogy a világiállítás pénzügyi bizottságában nem szabad egy nyi külföldi igazgatónak részt venni, mint ahányan tagjai az új magyar ipar- és kereskedelmi bank igazgatóságának — melynek elnöke jaira Baross miniszter ur külön törvényt alkotott!

Heltai ur még tavaly 1890. június 14-én elején a millenium tervetere ügyében írt a kormányhoz, beadott „Emlékiratomból” reám olvassa azon részt, melyben egy országos kiállításat contemplantam! Erre azt azt felelhetem, hogy akkor még nem lehettem biztos ezen nagy vállalat pénzügyi oldalának teljes sikeressé iránt. Különben én hiszem, hogy belátja Heltai ur is, hogy a világiállítás tervében az országos kiállítás is nem csak benne van, de bizonyos magyar osztály annak főpontját képezi. De ha nézeteim ez iránt változtak is, azt azt mondhatom: que le mieux est mieux du bien!

Szent-Ivány, 1891. november 10-án. ZICHY JENŐ gróf.

Kolozsvári fogyasztási szövetkezet.

A kolozsvári fogyasztási szövetkezet a következő alábbi sorokat kapta:

Van szerencsém a kolozsvári közmunkások által létesíteni szándékolt fogyasztási szövetkezetnek a f. 6. szept. hó 27-én értekezleten kiküldött bizottság által megkésztett alapszabálytervezetét, ide csatolva tisztelettel beklendeni.

Ezen alapszabálytervezet a biozárult — október — hó 31-én tartott általános közgyűlés határozata értelmében 1000 példányban lett kinyomtatva, s a hivatali munkájuk után fog a részvételre eddig jelentkezők között szétosztatni a végből, hogy az érdeklődők azt áttanulmányozhassák, s az alapszabályok megállapítása céljából összehívják közértekezletet, a netalan szükségesséknél módosítások iránti indítványaikat megtehesék.

Ezen most említett értekezlet folyik 22-én (vasárnap) d. u. 3 órakor a magyarságnagytermében fog megtartatni.

Mihelytt az alapszabályok meg lettek állapítva, s a résztvevők bizonyos száma megirattott; az alakuló, s illetve a szövetkezet növekvő, igazgatóságát és felügyelő bizottságát megválasztandó közgyűlés összehívására, ha ugyan e tekintetben már maga az értekezlet nem határozta, — a bizottság a déktalanul gondoskodni fog; s egyáltalán

velődjünk most e dolog felett, holnap fogsz hallani erről, és jobban meg fog érteni.

És ugy történt, mert más nap reggel Grant ur az ügyvéd megjelent, s privát látogatást kért Rózáztól, ki kénytelen és kényszerrel teljesíteni, amár szegénykedve néz vissza attól a gondolattól, hogy bár kinél kényes helyzetét tudja, — szemlél-megálljon.

Azonban Grant ur a megtesztelt szíves és őszintén maga, és egy olyan ember jelenlétében, a ki mindent pozitívan hivatalos szempontból néz, szinte lehetetlen idegesnek lenni, és Róza ugy találja hogy a tények rövid ösmertetését egész nyugodtan képes végig hallgatni.

— Főné kisasszony, tegnap oly nagy szán távozott — mondá — hogy attól félek, hogy a végrendelet feltételeit nem értem meg egészen. Előismerem, hogy az egygyon különös excentrikus végrendelet.

— Szükséges erről beszélnünk? — Róza hiden.

— Csak arról akarom kegyelmedet meggyőzni, hogy Dacrené annak minden részét komolyan meggondolta és fontolta, s lekedetét nem mulékony szélessé vezényelte.

Egy levelet hagyott nálam a végrendelet tartalmát bizonyosan meg fogja magyarázni, mely indokait, s végrendeletét tartalmazó bizonyosan meg fogja magyarázni.

Az ügyvéd szemeiben a kíváncsiság nyílt csillogott, a mint a gondosan leplelt vastag csomagot az asztalra helyezett, ha azt reméli, hogy a Róza az ő jelenlétében bontja fel, ugy családolt. Róza megkezdte sem nyújtja ki utána, hogy fájg s különös rezgéssel a hangjában azt kiáltja:

— Dacre ur is kapott egy ehhez hasonló levelet?

— Igen — volt a válasz.

Róza megkönnyebbült kebelén hosszú lélegzetet vesz, rövid csendes szünetkezik, aztán folytatja:

(Folyt. köv.)

Uj-Napoca.

ment megteendő arra nézve, hogy ezen időben a lapja pártolását is megnyert szöveg, melyet előbb létrejöhessen a működését a lehetséges — már a jövő, 1892. január hó 1-jével megkezdhesse.

A szövetkezet, a mint a tervezetből látható: saját önálló raktárral és övönnyel, és kisnyitásban való vétel közötti különbségben rejlő kedvezményben csak így érheti el tagjait. És ha kezdetben talán nagyobb mederben indulna is meg, a költség által kitűzött megvalósítandó cél, hogy a tagok összes háztartási szükségleteit kielégítse felülje; a mi az eszméletességét és a nagymérvű érdeklődést, a szerény véleményem szerint: már legközelebb jövőben elérhető.

A midőn az előadottak után — még meggyezve, hogy Hegedűs Ferenc, kir. tanácsos, pü. igazgató ur, mint az előkészítő bizottság elnöke, nemkülönben csekély mértékben is, az érdeklődőknek felvilágosítással s addig, a mi ki nem osztott példányokból tart — alapszabálytervezetekkel szemben szolgál: vagyok a tks. Szerkesztő.

Köszvény, 1891 évi nov. 10-én.

Kiváló tisztelje:
Dr. STERSZKY VINCE,
kir. pü. fogalmazó
mint a jegyző és előadó.

Városi közgyűlés.

Köszvény, nov. 12.

A város atyái tegnapdelután nagyon sokan jelentek meg. Mérsékelt volt a hangulat, mérsékelt volt a vita is. A megjelent város atyák nem voltak meglepetések, hanem mamelukok majdnem egy-egyig. A nagyobb kontingenst nem az atyák, hanem az atyák nál is öregebb atyások tették, a kik koruknál fogva nem konzervatív bajlamluk s kevés okuk van a közügyek létesítésén, vagy a dolgok megszokott folyamatát helyesebb mederbe terelni.

A városi költségvetésről, meg a pótdadóról lévén szó, a hivatalosak meg a mamelukok kényelmetlenül érezték magukat a költségvetésükben. Ki fog már most vitát provokálni, ha nekünk muszáj mindent megmondani. Salamon tanácsosban kerekedett felül az ellenzéki virtus legis legelőbb. Ajánlata, hogy a kutyasod szabályrendeletet módosítsuk, mert a régi piczulát sem ér, annyira csúszta, ide-tova 20 éves már. A Salamon felszólalása is csak amolyan nemzeti jellegű volt.

A gyűlés különben így folyt le:

Albach Géza polgármester nyitotta meg a közgyűlést.

Első sorban, belügyminiszteri leiratok olvastak fel:

a) Ö. cs. és apostoli kir. Felségének (Császárság) való szerencsés visszatérése alkalmából az Ö. Felségéhez intézett üdvözlő feliratot nyilvánított köszönet tárgyában; felhívta a közgyűlést a feljegyzéssel vétetett tudomásul.

b) a mérnöki hivatal szervezéséről alkotott szabályrendelet módosítása tárgyában tett előterjesztés szintén tudomásul vétetett.

2. Az 1892. évi városi költségvetési előirányzat szakbizottsági javaslattal együtt nem provokált sok vitát. A bevételek bebecsültak. Csúpan a haszonbereknek, meg a kutyasodnál történt mérsékelt felszólalás. Utóbbira nézve utasították a tanácsot, hogy javaslatot készítsen a szabályrendelet módosítására.

A köztisztaságra megszavazták a 8314 forint. Az utcák sötéttségének mesterséges előállítására is jóváhagyták a 14293 forint 40 krajczár, miután az előadó bejelentette, hogy a lámpák, a melyek a sötéttséget szaporítják, szaporítottak, ezzel szemben a világítási költség pedig alább szállt pár 100 forinttal.

Az ut és utcazi munkák költségeinél Sigmund Dező szegénytelenek és megbotránkoztatónak tartja az állapotokat, a melyekben utcáink kövezete sanylik. Tervszert javították.

A polgármester felvilágosítja, hogy folyamatosan tétetik a vízvezeték és csatornák utján az utcák felvilágosítása és irányvonalának megállapítása s azután rőnd lesz.

Az 58—59 tételnél, a katonai szállások bérére és azok pótlékára felvett tételekre kérték intéz Weisz. Előadó felvilágosítja, hogy az úgy van, hogy az egyik tétel fizeti a város, a másik tétel pedig pótolja a város.

A város szegényeinél 100 forint helyett 200 forint segély vétetett fel.

Még egy pár tételnél nagyobb összeg vétetett fel, a pótdadóból fedezendő hiány. Össze még 1247 forint 85 krajczár fedezetlen összeg keletkezett. Ennek fedezetét indítvány tételtek, hogy emeljék a 38 százalékos pótdadót. Illem erre megjelölték a város atyái. Elfogadták az indítványt, hogy ez a hiány egyelőre nem látott rovatból fedeztessék.

3. Tanácsi előterjesztések következtek.

a) a nagy-utcazi közhelyek értékesítésére nézve megállapították, hogy a négyesző méterenként 15 forint eladandó területek beépítés kötelezettsége mellett adassanak el.

b) a London-tér szabályozása tárgyában.

c) a Bethlen-utcazi 10. számú ház megvételére nézve névszerinti szavazással fog eldönteni.

d) a Bethlen-utcazi 10. számú ház megvételére nézve névszerinti szavazással fog eldönteni.

e) a Bethlen-utcazi 10. számú ház megvételére nézve névszerinti szavazással fog eldönteni.

A II. közgyűlési elemi népiskola végleges elhelyezése tárgyában szakbizottsági javaslattal tett előterjesztésre a közgyűlés kimondja, hogy megveszi a Lázár Ödön féle puszta telket a kétvízközt s az iskolát oda fogja építeni.

A főtéri két mészsárcék épület kisajátítása elhatározott.

Végül

4. Főszámvevő jelentések terjesztettek elő s a tárgysorozat többi pontja az előre haladott idő miatt a következő napra halasztottak.

MINDENFÉLE.

Köszvény, november 12.

— **Kitüntetétek magyar főurak.**

Gróf Esterházy Kálmán orsz. képviselő és Szemere Miklós kamarás a múlt héten Konstantinápolyban a török kormányának a lottót helyettesítő sorsjegy tervezetét nyújtották be, mely alkalommal a magyar főurak nagy kitüntetés érte. A szultán szelámlik után a két magyar főurat kihallgatáson fogadta. Részt vettek az udvari ebéden. A főurak tiszteletére megtartott azon díszszemle, mely különben elmaradt volna. Mindkét főur magasabb török rendjellel lett kitüntetve s a szultán theára is meghívta. A sorsjegytervezet a szultán és magasabb körök tetszését nagyon megnyerte. Esterházy Kálmán gróf továbbra is a török fővárosban maradt a tárgyalások folytatása végett. Mint hírlík, e sorsjegy tervezettel Európa több államában kísérletet tesznek.

— **Br. Jósika Lajos** halála felett a részvét impozans módon nyilvánul. Az erdélyi püspökség összes plébániáiban gyászmisék lesznek az elhunyt lelküdvéért. A kolozsvári plébániai templomban ma tartott meg a gyász mise, melyre Bíró Béla kanonok plébános az összes hatóságokat külön meghívóval hívta meg. A misét nagy segédlettel Bíró Béla kanonok szolgáltatta. Mise végén a templom hajójában felállított díszes ravatal köré gyűlt a papság és itt elmondták az egyházi szertartás által előírt imákat. Mise alatt a kolozsvári dalkör énekelte. E derék egytel mindenütt kivessz részt az érdemből. Itt is a br. Jósika Lajos iránti kegyeletből énekelte. Előadottak Kloss „Mina pro defuncto” és „Libera.” A dalkör közreműködése a gyász ünnepély díszét nagyban emelte. A templom szentélyének közepén felállított díszes ravatal gyertyákkal volt körül véve s előreszén a baró Jósika család cimzere foglalt helyet. A két oldalt levő dísz ülőhelyek is gyászszal voltak bevonva, fölöttük a falakon szintén a családi cimzerek. A templom padosoraira hasonlóképp gyászlepel huzatott. Az isteni tiszteleten igen sokan jelentek meg. A gyászoló családon kívül a főúri, a katonai notabilitások az erdélyi r. k. egyház képviselői, a kolozsvári Athletikai Club, a megyei s a városi hatóságok volt képviselve. Az isten tisztelet 11 óráig tartott.

— **Az Erdélyi Irodalmi Társaság** f. é. november havi felolvasó délut. f. hó 15-én (vasárnap) d. e. 11 órakor tartja meg a kereskedelmi akadémián dísztermében. A felolvasások rendje a következő: 1. Fényes Henrik: Alcharis. 2. Mentovich Gyula: A nagybácsi (Elbeszélés.) 3. Iváncs Jenő: (vendég) Költmények.

— **Értesítés.** A kolozsvári Ferenc József tud. egyetem orvostanhallgatóinak önképző és segélyegylete f. hó 15-én saját helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a segélyegylet tagjai ezennel meghívottak. Azon esetben, ha a tagok kellő számmal nem jelennek meg egy a közgyűlés f. hó 17-én tekintet nélkül a tagok számára meg fog tartatni. Tárgysorozat: 1. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 2. A könyvtár vizsgáló bizottság jelentése. 3. Dekáni átiratok. 4. Indítványok. Kolozsvár 1891. nov. 12. Sz. Széles Dénes s. e. elnök, Wertheim Károly s. e. titkár.

— **Az Erdélyi Múzeum Egytel** orvos-természettudományi szakosztálya folyó 1891 évi november hó 13-ik napján d. u. 5 órakor a tud. egytel. élettani intézet helyiségében orvosi szakulást tart. Tudományos előadást tartanak: Dr. Höncz Kálmán és dr. Genersich Gusztáv.

— **A Trenchentéri paloták** előtt a park szélén végig vonuló járda vonalán fasor lesz. 27 drb fát fognak beültetni mi helyt egy kis esőt ad a menybeli hatalmaság. Hogy ez időt hamarosan felhasználhasak addig is kiassák a betöltendő fák helyét, az irtékegek televény földet tesznek, hogy a mikor egy alkalmas napot kapnak a fásítási munkát rögtön foganatosíthassák. A szépitő-egylet gondos igazgatóját Girsik János osztálytanácsost elismerés illeti a fáradságot nem ismerő munkásságáért.

— **Színház.** A Niniis tegnap telt házat csinált. Az előadás gondos volt, a szereplők hangulattal routinnal játszottak s a közönség kellemesen szórakoztatott. Örley Flóra, Váradi Miklós, Láng Etel, Gaál Gyula kihívásban és sok tapsban részesültek. Főris Pista jó kedvvel működött, s vidám hangulatot teremtett.

— **Köszvényi Központi Egytel.** A nagy-utcazi közhelyek értékesítésére nézve megállapították, hogy a négyesző méterenként 15 forint eladandó területek beépítés kötelezettsége mellett adassanak el.

b) a London-tér szabályozása tárgyában.

c) a Bethlen-utcazi 10. számú ház megvételére nézve névszerinti szavazással fog eldönteni.

d) a Bethlen-utcazi 10. számú ház megvételére nézve névszerinti szavazással fog eldönteni.

— **Meghívó** a kol. m. kir. tud. egytel. kör retorika szépirodalmi szakosztálynak f. év. f. hó 15-én délután 4 órakor tartandó gyűlésére Tárgysorozat: 1. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése. 2. Szaval Gáman Károly jh. 3. Költemény. Irta és felolvassa Török Andor. jh. 4. Szabad előadás. Tartja Réthy Gyula jh. 5. Matiné-ügy. 6. Indítványok. Réthy Gyula e. i. I. alelnök. Török Andor.

— **Br. Bornemisza Jánosnál** ma délből tisztelettel a mentők részéről egy dr. Brandt József, dr. Rózsahegy A., dr. Pataky Leo, doktor Preys Kornél tagokból álló küldöttség, mely a védnőkség elvállalására kérte fel. A küldöttség szónoka dr. Rózsahegy A. volt. Bornemisza örömet fejezte ki a mentő egyesület megalakulása felett és szívesen enged a közhangulatnak, mely öt választást védnökül. Igérte, hogy részéről mindent elkövet, hogy az egyesület prosperáljon.

— **A kolozsvári mentő egyesület** ma délből 12 órakor választmányi ülést tartott melyen megalakult és egytel. megválasztotta ama tagjait a bizottságnak, kiket a választmány van hivatal megválasztani. A választmány eredményét a következő névsorban foglaljuk össze, igazgató lett dr. Bartha János, főorvosok: dr. Góth N., dr. Engel G., dr. Benel János dr. Höncz Kálmán és dr. Genersich G. Igazgató bizottsági tagok választmányi részéről: dr. Fabinyi Rudolf, dr. Török Imre, dr. Veress Lajos és dr. Preys Kornél. Költségvetési bizottság: dr. Fabinyi Rudolf elnöke alatt Salamon Antal dr. Bartha János, dr. Ákoncz Károly, Tanács József, Kornéli János és dr. Pataky Leo. Végül ama küldöttségbe, mely a fővárosi önkéntes mentő-egyesület elnökének, gr. Andrassy Aladárnak fogja megköszönni a támogatást dr. Haller Károly elnöke alatt doktor Brandt József, Dorgó Albert dr. Rózsahegy Aladár és dr. Pataky Leo választottak be. Póttagul pedig dr. Höncz K. Elnök indítványára határozatba ment, hogy a tagdíjak beszedése mielőbb megkezdessék.

— **Vétkes mulasztást** követett el ismét a rendőrség némely tagja, — ha igaz az az eset, a melyet alább leírunk és a melynek valódiságában, fájdalom azért nem mertünk kételkedni, mert az adatokat a kolozsvári tud. egytel. orvosi karának egyik tagjától kaptuk. Az eset röviden ez: egy szegény életunt leány tegnapelőtt megmérgezte magát az utcán és összeesett. Velelőnt arra járt egy rendőr és felfogta. Ha a szerencsétlen nyomban bérkocsiba helyezve, a kórházba szállított volna, egy kisgyomor mósással rögtön túl lehetett volna minden veszélyen és vissza lett volna adva az életnek. De a rendőr nem ezt cselekedte. Talán ősi szokás, talán felsőbb parancs, talán tudatlanságból bekocogott vele a policziára. Itt először jegyzőkönyvet vettek fel, kihallgatták azután átiratot fogalmaztak, azt letisztázták, azután aláírták, elküldték s csak azután gondoltak arra, hogy a szerencsétlen, kinok által gyötört leányt a Károli kórházba szállítsák. Mire bevitették, akkorára a szerencsétlen iszonyu kinok között kisenvedett. Ez a m. k. hivatalos eljárás a rendőrségnél három órát vett igénybe. Ezzel a 3 órával ideztek tehát elő tudatlanságból a szegény leány halálát. Az eset, a hol csak köztudomásra jutott a legnagyobb felháborodást keltette. Masutt meg az állatok védelmére is védegyletek alakulnak, nálunk Kolozsváron, egytel. városban, a műveltség főfőszékén, az erdélyi részekben, még az ember sem találja meg, ha balsors, szerencsétlenség, vagy csapás üldözi s egy-egy kétségbeesett pillanatban gyarlósága saját élete ellen tör, a humanizmus által előírt védelmet. A kórház a rendőrség állítása szerint nem fogadja be átirat nélkül a szerencsétlent jártakat, a rendőrség pedig a kórház állítása szerint lassu munkát végez a három óráig tartó irkálással. Ezek az állapotok olyanok, a melyek tovább nem csak türethetetlenek, de a melyek minden nemes érzést fellázítanak az emberben. S miután nap-nap után ismétlődnek s csak az utóbbi időben is több olyan eset merült fel, mely miatt szerencsétlenség kisenvedtek: a közönség érdekében a humanizmus nevében kérjük Kolozsvár város főispánját gr. Beldi Ákost arra, hogy rögtön rendszabályok életbe léptetésével eleje vessék annak, hogy hasonló szomorú kimenetelű és fellázító esetek ne ismétlődjenek. Az utóbb felmerült s több ízben szellőztetett bűnös mulasztásokra nézve haladékatlan vizsgálót kérünk a közönség megnyugtatása érdekében, hogy a tettesek feylemlit uton vétkes cselekményükért büntetésüket elvehessék s a kikkre hibás cselekményük a bűnös mulasztás vádjá kiderül: hogy azokat a közegeket a kir. ügyész hivatalából kifolyólag a törvényszék előtt számádsára vonhassa.

— **Gyászír.** Lang Gusztáv besztércei kir. ügyész meghalt.

— **Nincsen kocsi.** Mióta a zónarendszer uralkodik, a magyar királyi államvasutakon, egyebet sem lehet olvasni, mint folytonos dicseriadákat a zónarendszer ilyen meg amolyan fényes eredményeiről. A nagy-

ként megjelenő hivatalos kimutatások is mindenkör csak az államvasutak bevételeinek folytonos emelkedéséről adnak hírt, de sohse szólnak azon mizer ákról, melyek a zónarendszer behozatala óta folyton szaporodnak s erősen nagy árnyoldalát képezik az anynyira dicőzött zónának. Egyik nagy mizeria, mely az ország minden élénkebb forgalmi pontján érezhető az, hogy nincsen elegendő szállító kocsi, s e miatt sokan, főleg azok, kik határidőhöz kötötték szállítványaikát, óriási károkat szenvednek. Legujabban B-Hunyad és vidékéről érkezett hozzánk több nagy szállítótól panasz a miatt, hogy a m. kir. államvasut nem tud kocsi adni áruik szállítására. Emizerian okvetetlen segíteni kell, s elvárjuk a kolozsvári üzletvezetőségtől, hogy sürgősen intézkedni fog, hogy úgy a b-hunyadi mint más állomásokon, elegendő kocsik álljanak készen az áruk továbbállítására.

— **Kitüntetétek.** Szász Dániel magyar láposi községi jegyzőnek Ö Felsége a koronás ezüst érdem keresztet adományozta sok évi hű szolgálata elismeréséül.

— **Dr. Haller Gábor,** aljegyző a szegedi királyi táblához tanács jegyzőül berendeltetett.

— **Kinevezés** Szálmyer Albert a békesi járásbírószághoz innokká kinevezetett.

— **A besztércei országos vásár** mely a járványos száj és körömfájás miatt miniszteri rendelet folytán betiltatott, holnap megtartatik mivel a ragály végleg megszűnt.

— **Fillérestély.** A segesvári állami tanítók által rendezett fillérestély a folyó hó 8-án, fényesen sikerült. A szereplők mindannyian művészi magaslalon álló élvezetet nyújtottak, melyet a nagy közönség zajos tapsokkal is jutalmazott meg. A darabban szereplő urak Segesváron már ismerős, művészi jó hírnévnek örvendő erők, kik most is valódi műtélvezetet nyújtottak a közönségnek. Köztük csak Végler Gyula ur volt új, a mennyiben tudomásunk szerint, most először mutatja be Segesváron, zongora művészetét. A saját magunk érdekében óhajjuk, hogy ez nelett legyen itteni utolsó szereplése. Közönség olyan szép számmal volt, a milyen, magyar czélu mulatságokban még ez ideig elő nem fordult, a mi többféle kedvező körülmény mellett főképp annak tulajdonítható, hogy Benedek igazgató ügyessége sike- rült az érdeklődést, meglehetően széles körben felbuzdítani. A műsor összeállítása s a szereplő egyéniségek közreműködésének megnyerése, már magában biztosította a sikert. Nemcsak Segesvárról, de a vidékről is sokan jöttek be. Erzsébetváros, Székelykeresztúr, Fehéregyháza, Fiátfalva, Szerdes, Homoród-Almás, Szász-Keresztúr stb. is hoztak vendégeket. Az estélyi jelenléttel tisztelte meg báró Apor Gábor, megérnek új főispánja, ki bájos nevével együtt a közönség részéről, szívélyes éljenekkel üdvözöltetett. Jelen voltak: Szoboszlai alispán, Horváth tanfelügyelő, Somogyi főjegyző; általában a magyar társadalom csaknem egészen, a szászok köztül is feltűnően sokan. Természetes, hogy az estély anyagi eredménye is igen szép kellett hogy legyen, ilyen körülmények között. Bevétele volt a 60 kros jegyektől 150 forint, melyből a költségeket leszámítva, a szegény gyermekek felségelésére megmaradt tiszta jöve delemké 100 forint. A jövő héten érkezik meg a Zimándi igazgatása alatti jó hírben álló szintársulat Selmeczbányáról, hogy itt egy 12 számból álló bérletet nyisson. Segesvár közönsége meg is érdemi, hogy időnkint, egy-egy jó társulat meglátogassa; de csak rövid időre, mert a kicsiny közönség hamar kimerül a mindennapi szinlatogatásban.

— **Szász szövetkezetek Erdélyben.** Nagy-Szebenben nagy szövetkezeti ülést tartanak, melyre gróf Bethlen András földmívelésügyi minisztert is meghívták. A miniszter dr. Wolf Károlyhoz intézett levelében sajnálkozását fejezi ki a felett, hogy több oldal hivatalos elfoglaltsága miatt a Raffisen féle szövetkezetek nagy ülésén, melyeknek hazánk mezőgazdaságának fejlődésével és különösen a kisbirtokosok érdekeinek ápolásánál maga is nagy fontosságot tulajdonít, részt nem vehet. Hogy a miniszter képviseltetésével, kit bizott meg, arról még nem értesültünk.

— **A kalocsai érsek — fővárosi háziur.** Császá György kalocsai érsek, még mint szepesi püspök, igen szeretett a fővárosban tartózkodni s a Magyar-utczában állandó lakást tartott. Most, hogy kalocsai érsekké nevezték ki, közelebb jutott a fővárosához s évenként hosszabb időt szándékozik itt tölteni. Ezért elhatározta, hogy házat épít a fővárosban s erre a célra már ki is szemelt egy alkalmas telket a Józsefvárosban.

— **A jubiláló külügyminiszter.** E hó 20-án lesz tíz éve, hogy gróf Kálnoky Gusztáv a külügyek élén áll. Mint a „N. W. Tagbl.” értesít, magyar parlamenten körökben megpendítették az eszmét, hogy e napon a külügyminiszternek valamely alkalmas formában ovációzt rendezzenek.

— **Családi dráma.** Pentonville, London egyik elővárosa tegnapelőtt véres tragédia színhelye volt. Egy Wolstenholme nevű polgár agyonlőtte nejét, ki jónévt szubrett énekesnő volt. A férj azután öngyilkosságot követett el. Tettenék okál a féltékenységet emlegetik.

— **Székelynép katonatiszt.** Gróf Schaffgotsche János hadnagyot, mint székely-

vényt s többrendbeli csalásért a bécsi katonai hatóság országsszerte körözi. Gróf Schaffgotsche 25 éves, Windschützben (Szilézia) született s a 13. sz. ulánus-szredben szolgált. Gróf Schaffgotsche a bécsi rendőrgazdaság véleménye szerint Amerikába szökött volna, hogy a katonai bíróságnál csalás miatt elene megindított vizsgálat elől megmeneküljön. Ez irányban a vizsgálat már folyamatban van.

— **A beteg főváros.** A Bpest főorvos legutolsó heti kimutatása, mely az október 29-étől november 5-éig összeállított adatokat tartalmazza, s melyet ma vettünk, szomorú szintben tünteti fel a fővárosi közegészségi állapotokat. Nagy mértékben a roncsolótoroklob s nem kevesebb, mint 91 ilyen betegedés és 45 halálozás fordult elő. A főváros minden kerületében, Kőbányát kivéve, fordult elő halálozás s a járvány legnagyobb mértékben Ó-Budán és a Józsefvárosban pusztult. Nagy mértékben grasszál a vörheny s a főváros területén 110 betegedés és 21 halálozás történt. Minden kerületben volt betegégsi eset s a legtöbben az Erzsébet- és Józsefvárosban estek vörhenybe. Ezeket kívül előfordult a fővárosban 13 hagymáz-betegedés és 4 halálozás, 30 bárányhimlő-betegedés, 43 kanyaró eset, 14 torokgyik betegedés és 4 halálozás, valamint 10 trachoma eset.

— **A fogoly király.** Szógeny kis Sándor királynak, a szerb nép uralkodójának ugyancsak nagy baja, hogy még gyermek s teste pedig kiállott már a lelke révén bátran beválnék férfinak. Most differitiz-jérvány dühöng Belgrádban s a kis királyt annyira féltik tőle, hogy, mint nekünk a szerb városból táviratozzák, valóságos szobafogságra van kárhortatva. Nem szabad senkivel sem érintkeznie, a kivel nem okvetlenül szükséges, a háziorvos meg a regensek azt határozták, hogy folyvást a királyi konokban kell maradnia s a míg a helyzet jobbra nem fordul, egyáltalában nem mehet ki. Még rendes leckeórái alól is teljesen felmentették erre az időre.

— **Másfél milliót nyert a lutrin.** Éppen tegnap mutatott rá az önbizalom érzetével az olasz kormányelnök, hogy Olaszország pénzügyei rendben vannak s most azt jelentik Rómából, hogy az olasz pénzügyminiszteriumban nagy a lehangoltság, mert egy gravinai ember másfél millió lírát nyert a lutrin. Az illető négy számat tett a lutrira és quaternót csinált.

— **Visszaválkunkoznak a sírból . . .** Ha nem élnek a felvilágosált XIX század végét, babonásnak kellene lennünk, a mikor napról-napra olvasunk híreket a sirjaikból napvilágra kerülő névtelen félistenekről, az 1848—49. szabadságharc elesett hőseinek megjelenő csontvázairól. Legujabban Zenta mellett, Csatavör környékén találtak fel őket, a mint közös sírjokban pihentek. Mintha csak a nemzedék segédelmére. Méltó tárgy lenne az újabb lantosaink számára.

— **Az éhínség Oroszországban** egyre borzasztóbb mérvet ölt. Posenből távirják, hogy Eltingbe érkezett orosz tutsajok beszélnek, hogy az inség mindinkább nyugat felé terjed, mert a keleti kormányzóságoknak a lakói a nyugati kormányzóságokba özönlenek s ott az a nélkül is kevés eledel-készletet hamar fulemészük. Az inségben szenvedő vidékekről a tutsajok szörnyű epizódokat mesélnek. Így az orenburgi kormányzóságnak egyik falvacskájában egy szegény özvegyasszony napokig hiába könyörgött, hogy adjanak három kicsiny gyermek számára kenyeret. Végre egy paraszt könyörtől rajta adott neki egy darabka káposztás-kalácsot. A szegény anyja haza rohant a kalácsal; mire haza ért, mind a három gyermeke éhen halt. Mikor a kicsinyeket felboncolták, gyomrukban sárga földet s néhány rongydarabot találtak, a mit az éhségtől lenyelték.

Felölös szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segédszerkesztő és kiadólaptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.

Figyelmeztetés.

Zayzon Béla és Zayzon Béláné, Stöger Adél aláírással ellátott 200 forintól váltót tartalmazó levél eltévedt. Ha esetleg ezen váltó valami uton forgalomba kerülne, kérem arról alulírtat azonnal értesíteni, hogy a szükséges törvényes lépéseket a váltó naltaláni felhasználója ellen megtehessem.

Sepsi-Szt.-György, 1891. nov. 10.

Zayzon Béla,

polg. isk. igazgató

Egy jó házból való művelt fiatal kisaszony ajánlja magát **zongora**, valamint **francia és német nyelv tanítására**. Kicsi gyermekek mellé **nevelőnő állást** is szívesen elfogad. Értekezhetni Szentegyház utca 23 szám alatt.

(3-3)

Szép nagy szemű

LENCSE

Id. Misselbacher J. B. Kolozsvárt

minden menyiségben megveszen.

(2-3)

Cluj-Napoca.

HIRDETÉSEK.

Női öltönyökből nagy raktár.

FINOM DIVAT-ÜZLET

Főtér, Gr. Teleki-ház,
KOLOZSVÁRTT.

Egyszerre a többfelől hangoztatott azon óhajításnak, hogy üzletemet tovább folytassam, van szerencsém a n. é. közönségnek jelenteni, hogy elhatároztam — hatósági engedély mellett, egy merőben

UJ DIVATÜZLETET

nyitni

és pedig régi helyiségemben, előbbi szolid elvem szerint, szabott ár mellett.

Uj üzletem

a kor igényeinek megfelelőleg lett berendezve, úgy hogy a főváros hason üzleteivel egy

mint

OLCSÓ ÁRAK

valamint szolid kiszolgálás tekintetében is a versenyt kiálja.

Hogy divat-üzletem

teljes legyen, finom kész női öltönyökkel is elláttam, valamint megrendelésre női ruhák készítését a legutolsó divat szerint elvállalom, s ennek vezetésével előnyösen ismert, volt kereskedő **MERZA GERŐ** urat nyertem meg, ki e szakmába tökéletes jártassággal bír.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközölök; ruha-megrendelésnél egy jól álló derék és alj elmérete beküldése elégséges.

Az eddig irányomban tanúsított szíves pártfogást új vállalatomhoz továbbra is kérem.

Kiváló tisztelettel

Gámentzy János.

Selyem, bársony és ruhadíszekből
GYÁRI FŐRAKTÁR.

Francia mosó barchentek, flanelek, vászon, Chifon, asztalneműk és nagykendőkből
NAGY RAKTÁR.

946. (9-x)

Stereoscop Photoplastikum.

Belközép-utca 22. szám alatt, az úri Kaszinó mellett.

Tegnap estvétől kezdve

újra gyönyörű szép képek láthatók, melyek az 1889-iki Párisi világkiállítást mutatják be hű és elragadóan, szép felvételekben.

Megemlékező ezek közül: az Eiffel-torony, a képzőművészetek palotája, az óriási gépcarnok stb.

Belépti díj 20 kr. — 6 személynek egyszerre váltva 1 frt.

Kiváló tisztelettel

STECKER JÁNOS,

az arany érdemrend tulajdonosa.

A helyiség fűtve van.

Berlini Női-ruha készítő terem.

MÜTERMEK

Nőm szabászata és gondos felügyelete alatt, a Berlinben szerzett tanulmánya szerint

folyton a legsikerültebb elegáns séta, társalgó és menyasszonyi ruhák készülnek el Páris legújabb modellei után; ugyancsak ajánlom Divat-raktáramon Francia és Angol kelme újdonságokat, sőt és estélyi ruhákra díszek és más újdonságokat jutányos áron.

Eredeti gyári áron a következő cikkek:

Báli, Selyem, Suede és Glacé kesztyűk egész válig érvig.

Téli, Selyem, Glacé, Ringwood és Jersey bélélt és béleletlen kesztyűk minden színben.

Női selyem alsó ingek Makó színben.

Női selyem Harisnyák estélyi színekben.

NOVELLY L.

BERLINI NŐI-DIVAT- és NŐI-RUHA KÉSZÍTŐ MÜTERME,

Kolozsvártt, Belközép-utca 29. szám, (I. emelet.)

1015. (1-8)

Gyász- és sietős ruhákat 12 óra alatt elkészítetek

A BUDAPESTI

ORSZÁGOS GYÜMÖLCS-KIÁLLÍTÁSON
aranyéremmel kitüntetett

Kendi-lónai almák.

Batul, Ponyik, Aranypármén, Baumann-Renet, Casseli-Renet, Sónári, Szászpap, Muskotály-Renet stb.

kaphatók különként 14 kr-ért

TAUFFER FERENCZ

UTÓDANÁL,

Kolozsvártt, Belközép-utca 6. sz.

935. (11-x)

Hid-utca 24. szám alatt

legjutányosabban és legnagyobb választékban kapható:

mindenfélé köntös vatmollok, angol, francia gyapjú ruha-szövetek csikos és kockás mintákban. Loden és más mindennemű színes és fehér barchentek, mindennemű kendők, asztalneműk, segesvári szőttek, oksfordok.

Karácsonyi és Újévi ajándékok!

Egy fél rud

eszéki szappan

20 kr.

Főtér, Orbán József kávéháza mellett,

Báró Jósika-házban

legjutányosabban kapható:

Marburgi cipők gyári raktára. Posztó, férfi és flu-kalapok; ugyancsak téli sapkák. Férfi ingek és Nyakkendők Galanteri, Norinbergi áruk. Gyermekjátékok, illatszerek. Bőröndök. Seta-palcák.

Karácsonyi és Újévi ajándékok!

KOHN LAJOS vezetése alatt Kolozsvártt.

Írók-üzlet: Deésen, TÜZES KARÁCSONY- házban.

legnagyobb és legjutányosabb forrás:

Marburgi cipők gyári raktára; ugyancsak Norinbergi, rövidaru, gyermekjátékok, kalap, fehérnemű és rőfös divatárakban.

Karácsonyi és Újévi ajándékok!

Egy eszéki

Spitzer-arczenőcs

30 kr.

987. (3-10)

Budapesti Bazar cég!

tévedés kikerülése végett megjegyzem:

Bodor-ház, belmagyar-utca 3-ik szám.

Legjutányosabb forrás:

Gyermekjátékokban, Norinbergi, rövidaru, cipők, kalapok, sapkák, ingek, nyakkendők és harisnyák.

Karácsonyi és Újévi ajándékok!

A volt MERZA GERŐ-féle üzletben (Főtér)

HATÓSÁGILAG ENGEDÉLYEZETT

VÉGE LADÁS

ÁRJEGYZÉKEINEK RÖVID KIVONATA.

Duplaszéles kelmék:

1) ezelőtt 85 kr.,	most 40 kr.
2) " 1 frt,	55 "
3) " 1 frt 40 kr.,	65 "
4) " 1 frt 60 kr.,	90 "
5) " 1 frt 80 kr.,	95 "
6) " 2 frt,	most 1 frt 25 "
7) " 2 frt 30 kr.,	1 " 40 "
8) " 2 " 40 "	1 " 50 "

Jaquettek és Mantillek:

ezelőtt 16 frt,	most 7 frt 50 kr.,
" 18 frt,	9 " 50 "
" 20 frt,	11 "
" 24 frt,	13 "
" 28 frt,	15 "
" 34-40 frt,	20 "

Esőköpenyek féláron.

Himalaya-kendők féláron.

Himalaya kelmékből egyes ruhák féláron. — Berliner kendők féláron alul. — Mosó barchentek, Kassánok, díszek féláron.

905. (24-x)

Alapított 1862-ben.

RENDES SZIDOR ÉS TESTVÉRE

ezelőtt GAJZÁGÓ ISTVÁN

női divat és Confectio áruháza, RUHAKÉSZÍTŐ MÜTERME

Legújabb FRANCZIA és ANGOL DIVATKELMÉK.
KERETEZETT RUHÁK (ROBEOK)

Jaquettek, felöltők, mantillek, valódi berlini modellek.

Rendkívül nagy választék díszekben, u. m: **Peluche** és **Paszomán** kivitelben.

Nagy szőnyeg és függöny-raktár.

MINTAGYÜJTEMÉNYÜNK kíváncsra BÉRMENTVE küldeték.